

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Київський національний університет будівництва і архітектури

СИМВОЛІЗАЦІЯ ХУДОЖНЬОГО ОБРАЗУ АРХІТЕКТУРНО-МІСТОБУДІВНИХ АНСАМБЛІВ НА В'ЇЗДАХ ДО НАЙКРУПНІШИХ МІСТ

Методичні вказівки
до виконання курсового проекту
для студентів спеціальностей 7.06010203, 8.06010203
«Дизайн архітектурного середовища»

Київ 2016

БК8511

С11

Укладачі: В. О. Тімохін, д-р архіт., професор;
В. А. Щурова, канд. архіт., доцент;
І. В. Булах, асистент

Рецензент О. С. Зінов'єва, канд. архіт., доцент

Відповідальний за випуск В. О. Тімохін, д-р архіт., професор

Затверджено на засіданні кафедри дизайну архітектурного середовища, протокол №10 від 25 лютого 2016 року.

Символізація художнього образу архітектурно-містобудівних ансамблів на в'їздах до найкрупніших міст: методичні вказівки до виконання курсового проекту/ уклад.: В. О. Тімохін, В. А. Щурова, І. В. Булах. – К.: КНУБА, 2016. – 20 с.

Містять рекомендації до проектування нових і оновлення існуючих архітектурно-містобудівних ансамблів з урахуванням принципів і методів символізації їх художніх образів. Запропоновано напрями формування та розвитку архітектурно-містобудівних ансамблів на в'їздах до найкрупніших міст.

Призначено для студентів спеціальностей 7.06010203, 8.06010203 «Дизайн архітектурного середовища».

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Архітектурно-містобудівним ансамблям належить містоформувальна функція, вони становлять вагомий частину художнього образу містобудівної системи, що постійно динамічно змінюється й оновлюється. При цьому художній образ міста має задовольняти поточні потреби міського населення, а також зберігати й транслювати культурний та історичний зв'язок минулого, сьогодення та майбутнього. Архітектурно-містобудівні ансамблі, розташовані на в'їздах до міста, відіграють важливу роль у формуванні архітектурно-художнього образу своєрідних "міських брам". У зв'язку з цим, важливим завданням концептуального проектування є творення нового та оновлення існуючого художнього образу в'їздів до міста відповідно до сучасних естетичних вимог суспільства, зберігаючи при цьому культурно-історичну спадщину та враховуючи сучасні тенденції розвитку архітектури і містобудування, використовуючи вітчизняний та зарубіжний досвід.

З паралельним вивченням спецкурсів в 11 семестрі, а також архітектурно-будівельних та інженерно-будівельних дисциплін, концептуальний проект направлено на поглиблення професійного рівня студентів стосовно розвитку середовищного підходу в проектуванні.

У зв'язку з цим зосереджується увага на філософсько-архітектурних і містобудівних засадах та змістово-естетичних якостях міського середовища. Врахування зазначених аспектів створює необхідні умови для розробки повноцінного художнього образу міського середовища з елементами його символізації, що сприятиме наповненню концептуальним змістом і підвищенню естетичності міського середовища.

МЕТА І ЗАВДАННЯ ПРАКТИЧНОЇ РОБОТИ

Об'єктом проектування є художній образ архітектурно-містобудівних ансамблів на в'їздах до найкрупніших міст.

Мета виконання проекту: навчити студентів на концептуальному рівні вирішувати складні архітектурно-містобудівні завдання, оперуючи вимогами, що існують нині, та майбутніми потребами суспільства. Комплексне проектування – це зв'язок проектної роботи з теоретичною базою, отриманою під час навчання на попередніх курсах, та здатність на належному рівні виконати проектні завдання.

Для досягнення мети потрібно вирішити такі завдання: провести передпроектний аналіз обраного фрагмента міського середовища; розробити архітектурно-планувальне та художньо-естетичне рішення архітектурно-містобудівного ансамблю, розташованого на в'їзді до міста; запроектувати благоустрій та облаштування територій архітектурно-містобудівного ансамблю, архітектурно оформити показовий графічний матеріал та професійно виконати макет об'єкта. У процесі роботи над проектом студенти мають отримати навички

варіантного проектування з пошуком оптимальних виразно-зображальних рішень, знання щодо формування складних об'ємно-просторових композицій, їх філософсько-концептуальних обґрунтувань, обрання різних засобів зображення і креслень для розкриття концепції проекту.

Головними завданнями проекту є засвоєння основ типології і методики проектування архітектурно-містобудівних ансамблів, практичне застосування елементів символічного підходу у проектуванні та послідовне виконання етапів навчального проекту. За сприятливих умов можливим є залучення студентів до конкурсного проектування, яке впливає на досягнення спільної мети під час роботи у складі творчих колективів, орієнтації на комплексне розглядання проблеми на основі індивідуального творчого підходу кожного студента.

ВИМОГИ ДО ПРОЕКТУВАННЯ АРХІТЕКТУРНО-МІСТОБУДІВНИХ АНСАМБЛІВ НА ВІЇЗДАХ ДО МІСТ

Проектування нових та оновлення існуючих архітектурно-містобудівних ансамблів потрібно розуміти і сприймати як символічні "міські брами" або "входи" до міста. З цієї позиції, містоформувальні ансамблі потребують особливої естетичної виразності й зображальності містобудівних і об'ємно-просторових рішень, підкріплених концептуальною основою з елементами філософського і художньо-естетичного обґрунтування. Зазвичай такі ансамблі розміщують на виїзних магістралях і їх перетині з кільцевими дорогами. При цьому слід орієнтуватися також на досвід символізації художнього образу архітектурно-містобудівного ансамблю, що розташовується всередині міста і включає автостанції, залізничний вокзал, аеровокзал, річковий порт та ін. (проект "Міської Брами" у центральній частині міста К. Танге, м. Скоп'є).

Основними вимогами є такі:

- у проекті має бути враховано досвід будівництва і пошукового проектування. Він має базуватись на кращих взірцях символізації архітектурно-містобудівного середовища;
- важливим є застосування сучасних технологій та концепцій в галузі екологічних і естетичних заходів щодо поліпшення якості навколишнього середовища;
- ансамбль має гармонійно вписуватися в існуюче архітектурне середовище, він повинен мати виразно-зображальний, тобто символічний містобудівний і архітектурно-художній образ, що пов'язаний з іншими міськими ансамблями і містом загалом;
- проект містобудівного ансамблю має включати текст філософсько-естетичного і архітектурно-містобудівного обґрунтування концепції.

Методика роботи над концептуальним проектом передбачає обов'язкові етапи: інформаційний (вивчення завдання, норм і правил проектування об'єкта,

досвіду проектування, чинників, що впливають на функціональне та естетичне рішення, підготовка до семінару); етап творчого пошуку (виконання клаузури та ескізу), опрацювання ескізу і творчої розробки концептуального рішення; оформлення проекту пояснювальної записки.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ВИКОНАННЯ ПРОЕКТУ

Сьогодні архітектурно-містобудівні ансамблі, розташовані на в'їздах до найкрупніших міст України та світу, потребують оновлення та узгодження, створення індивідуального цілісного символічно-художнього образу на кожному міжміському магістральному напрямку. На формування концепцій та вибір засобів проектування зазвичай впливають: розташування об'єкта в структурі міста, навколишнє середовище та його перспективний розвиток.

Місто умовно розподіляють на чотири частини. Центр міста – історичне ядро, що існує незмінним доволі довго, має сформовану структуру, розвинуте архітектурне середовище та стилістичні особливості. Прилеглі до центру серединні території характеризуються більш рядовою забудовою, неоднорідним архітектурним середовищем та еклектичною стилістикою. Для периферійних міських територій характерна одноманітна структура та невиразна забудова, як в архітектурно-містобудівному, так і в стилістичному аспекті. Прилеглі території міста (околиці), як правило, не повністю освоєні території, переважно з новою забудовою та елементами різноманітних стилів.

Прикладом розташування архітектурно-містобудівного ансамблю у центральній частині міста, що втілює художній образ "Міської Брами" може слугувати центр югославського міста Скоп'є, запроєктований К. Танге (див. рис. 1). Головною ідеєю художнього образу-символу було внесення чіткої структури у простір міського центру, з організацією чіткої системи транспортно-пішохідних комунікацій і створенням масштабних мегаструктурних символічних форм. Символи, на думку К. Танге, мають виражати характер використання міських просторів таким чином, щоб спонукати городян до участі в суспільному житті. Ключем до концепції стала «Міська Брама»: підземний залізничний, автобусний і річковий вокзали, від яких розходяться автомобільні та пішохідні шляхи. Уздовж пішохідної еспланади вишикувалася інша символічна зона – «Міська стіна» – житловий мікрорайон.

Прилеглі до центру території також можуть бути задіяними у створенні нових архітектурно-містобудівних ансамблів, художній образ яких втілює символ "Міських Брам". Прикладами таких ансамблів є проєктні пропозиції "Коло київських міських брам: середовище нових майданів" (див. рис. 2); схема "корони міста" з розташуванням висотних будівель у Києві вздовж малої кільцевої магістралі (див. рис. 3, 4); пропозиція щодо забудови Рибальського півострова "Сіті-центр" (див. рис. 5).

Сучасні околиці Києва вздовж кільцевих доріг характеризуються відсутністю композиційних акцентів як в архітектурно-містобудівному, так і в

стилістичному розумінні. Цим територіям, як правило, належить комунально-складська та виробнича функції, які не узгоджені з житловою забудовою і прилеглим оточенням. Міські околиці Києва сьогодні потребують значної уваги щодо їх ефективного використання і становлять найбільш реальні ділянки для формування нових в'їзних архітектурно-містобудівних ансамблів.

У пропозиціях в'їзних архітектурно-містобудівних ансамблів на стадії розробки концептуального проекту доцільно враховувати *сучасні тенденції символічного підходу*, а саме:

- створення індивідуального художнього образу ансамблевої забудови для конкретного магістрального напрямку, узгодженого загальною системою в'їзних архітектурно-містобудівних ансамблів;
- використання сучасних екологічних та енергоефективних технологій, як в окремих будівлях та спорудах, так і в ансамблі загалом;
- збереження історичного контексту і "genius loci" ("духу місця") міського середовища Києва;
- приділення уваги до формування синтезу забудови, завершення окремих будівель та ін.

Під час концептуального проектування слід враховувати такі *особливості і ознаки, що характеризують ансамблеву забудову*: системність, цілісність, гармонійність архітектурно-просторової композиції. *Системність* архітектурно-містобудівних ансамблів означає підпорядкування певним правилам в архітектурно-містобудівній організації простору. Існують *чотири ознаки* такої системності: ієрархічна підпорядкованість елементів композиції, домінантність одного з них, ритмо-симетрична і пропорційна узгодженість цих елементів. Композиційна цілісність архітектурно-містобудівних ансамблів виражається в тектонічній єдності та взаємозв'язку елементів. *Композиційною цілісністю* об'єднуються групи архітектурних споруд, наближених один до одного, що дозволяє візуально сприймати їх як єдину архітектурно-просторову композицію. Цілісність архітектурно-містобудівних ансамблів проявляється у врівноваженості композиції, співмасштабності, співпідпорядкованості тектонічності у будові окремих елементів. *Гармонійність архітектурно-містобудівних ансамблів* окрім ознак системності охоплює узгодженість з існуючим природним і штучним оточенням, з історичними традиціями і менталітетом мешканців.

У процесі розвитку міст та проведення реконструктивних заходів, новобудова далеко не завжди гармонійно поєднується з історичним середовищем. У результаті утворюються антиансамблі – групи безсистемної, хаотичної забудови, на кшталт забудови центральних частин Нью-Йорка, Токію, Шанхаю та інших мегаполісів, що представляють собою скупчення хмарочосів.

Велике значення у формуванні художнього образу має відчуття «духу місця» ("genius loci"). Розпланування та забудова архітектурно-містобудівного середовища самі по собі його не дають. Для художньо-естетичного насичення середовища мають бути впроваджені «знаки-символи» – впізнавані елементи,

які асоціюються з даним місцем, його історією і які відрізняють його від інших місць. Іноді достатньо одного символу, що має яскраву індивідуальність архітектурної споруди, щоб художній образ міста збагатився, як утворах А. Гауді для Барселони, Ф. Хундертвассера для Відня, К. Танге для Японії.

Емоційна виразність архітектурно-містобудівного ансамблю— це здатність викликати у людини позитивні естетичні відчуття. Це добре розуміли в давнину під час формування таких сталих у часі просторів як площі і вулиці. Ще в середині I століття до н. е. Вітрувій у «Десяти книгах про архітектуру» вказував на те, що розміри форуму мають бути узгоджені з кількістю міських жителів. Пізніше А. Палладіо зазначав, що головна площа повинна мати такі розміри, щоб «відповідати гідності громадян та їх кількості». Враховуючи це і спираючись на досвід проектування і будівництва сучасних мегаструктур, у концептуальному проекті слід орієнтуватись на узгодження масштабів людини і машини, історичного і сучасного середовища.

У концептуальному проекті слід враховувати *чотири рівні символізації архітектурно-художнього образу міського середовища*, що разом становлять ієрархічну систему поступового підпорядкування: глобальний рівень, що визначає планувальну форму міста; макрорівень, пов'язаний з розплануванням і забудовою вуличних каркасів, майданів, ансамблів, ландшафтних утворень; локальний рівень— архітектура будівель і споруд; мікрорівень, що відповідає за художні образи монументів, скульптур та малих архітектурних форм. Головна роль і значення символізації архітектурно-містобудівного ансамблю полягає у створенні єдиної концепції розвитку художніх образів на всіх його ієрархічних рівнях, де ці водночас самостійні і відкриті до об'єднання образи доповнюють один одного і гармонійно взаємодіють між собою, створюючи індивідуальний і неповторний, повноцінний і довершений, інтелектуальний і естетичний архітектурно-містобудівний образ міського середовища.

Загальні положення символічного підходу до формування і розвитку архітектурно-художнього образотворення міського середовища включають такі рівні побудови архітектурного образу:

- проведення аналогій— перший рівень формування цього образу;
- формування схеми— другий рівень розгортання образу;
- віднайдення алегорії— третій рівень;
- нарешті, на четвертому рівні відтворюється символ як кінцева причина системної цілісності аналогій, схем та алегорій.

Виходячи з цього, процес художнього формування архітектурно-художнього образу міського середовища проходить чотири стадії й етапи символізації: процес проведення аналогій, чи по-іншому, аналогізацію, схематизацію, алегоризацію і, власне, символізацію. Аналогізація – це процес і перший етап формування нових архітектурно-художніх першообразів міського середовища шляхом виявлення подібності і схожості із відмінними за змістом і

формою предметами та явищами за певними основними властивостями, ознаками або відношеннями, які більш досліджені в інших розділах архітектури і містобудування чи в інших галузях знань. Використання аналогії в містобудуванні та архітектурі – це одне із засадничих положень, завдяки котрому стає можливим використання антропоморфічних, зооморфічних та флороморфічних взірців, а також зразків із неживої природи. Схематизація – це друга стадія та процес, де відбувається подальше узагальнення й абстрагування результатів аналогізації і відображення основних відсторонених характеристик першообразів без акцентування їх індивідуальності. Алегоризація пов'язана з індивідуалізацією архітектурно-художнього образу міського середовища на третьому етапі, шляхом залучення тілесних форм, для вираження абстрактного і відстороненого змісту схем, спрямована на підвищення якості художнього образу і поглиблення й розширення його змісту. Символізація – це водночас причина і кінцева мета створення повноцінного художнього образу за подальшого абстрагування алегорій та інтеграції аналогій і схем на шляху кардинального оновлення першообразів міського середовища і подальшого збагачення цього образу.

Практичному застосуванню етапів символізації сприяють такі принципи формування архітектурно-художнього образу:

- процесу аналогізації, як процедурі комунікації між різнорідними сферами знань, відповідає принцип комунікативності. Принцип комунікативності – це знаходження зв'язків між ретельно підібраними аналогіями і їх відповідними першообразами;

- процес схематизації втілюється у принципі трансформативності, що відповідає за узагальнення й абстрагування аналогій шляхом перетворення форм першообразів;

- аналогізація приводить у дію принцип комутативності, тобто своєрідне переключення трансформованої схеми з її абстраговано-відсторонених на конкретно-тілесні поняття і образи, тобто на алегоричний зміст символізації;

- принцип метаморфічності знову спрямовує процес символізації на подальше абстрагування і перевтілення змісту й образів аналогій, схем і алегорій у якісно нову цілісну і гармонійну систему єдиного художнього образу-символу міського середовища.

Структурно-логічна модель символізації художніх образів міського середовища, яка слугує для імітації процесів поступової символізації на глобальному, макрорівні, локальному і мікрорівні, дозволяє відстежити всі стадії (процеси), їх реалізацію через відповідні принципи символізації архітектурно-художнього образу (див. рис. 5):

- починаючи від процесу аналогізації, що підкоряється акцентуванню принципу комунікативності, відбувається пошук і визначення головних співвідношень між аналогіями, запозиченими з різних сфер матеріального і духовного світів, внаслідок чого фіксуються першообразні зв'язки, котрі

отримують первісну символічну форму;

- подальший процес схематизації, що відбувається під проводом принципу трансформативності, звужує пошукове коло, формуючи насичені новим змістом вузли між зв'язками і як наслідок, їх первина форма отримує нове значення;

- наступний процес алегоризації, котрий керується принципом комутативності, продовжує звужувати і концентрувати інформаційне коло пошуку за рахунок трансформації первинних образів-зв'язків та їх схематичних значень у нові змісти алегоричних форм подальшої символізації архітектурно-художнього образу міського середовища;

- останній етап символізації, що базується на принципі метаморфічності, остаточно фільтрує, ущільнює, концентрує й очищує від зайвого попередньо отримані змісти і, як наслідок, відбувається їх переродження у символічний знак-образ.

Методика символічного пошуку архітектурно-художнього образу міського середовища передбачає:

- етап дивергенції(аналізу), пов'язаний із розширенням збором і накопиченням інформації, запозиченої у різних галузях знання, зі встановленням змістовних комунікаційних зв'язків між цими запозиченнями;

- етап трансформації(синтезу), де пропонуються схеми перетворення відібраної інформації в абстрактні і відсторонені поняття й образи;

- етап конвергенції (оцінки), пов'язаний із втіленням абстрактних схем і конкретних аналогій в алегоричні образи;

- завершальний етап інтеграції (об'єднання) першообразів-аналогій, їх схем і алегорій у єдиний, якісно відмінний і новий метаморфічний образ-символ.

У такому загальному вигляді методика символізації образотворення, що базується на загальновизнаних у біології, теорії еволюції і теорії проектування поняттях дивергенції, трансформації і конвергенції створює необхідні і достатні умови для вибору перспективного напрямку символізації архітектурно-художнього образу архітектурно-містобудівних ансамблів на усіх етапах і рівнях їх розвитку.

У процесі формування художньої концепції та художніх сюжетів, а в кінцевому рахунку художнього образу архітектурно-містобудівного ансамблю, важливим є встановлення взаємозв'язків між ними й існуючими історичними, культурними традиціями, топонімікою місцевості, ментальністю мешканців та ін. Це дозволяє збагатити і зробити повноцінним художній образ архітектурно-містобудівного ансамблю та міста загалом, концептуально відобразити в ньому традиції минулого, надбання сьогодення і потенціал майбутнього у створенні естетично доведеного середовища.

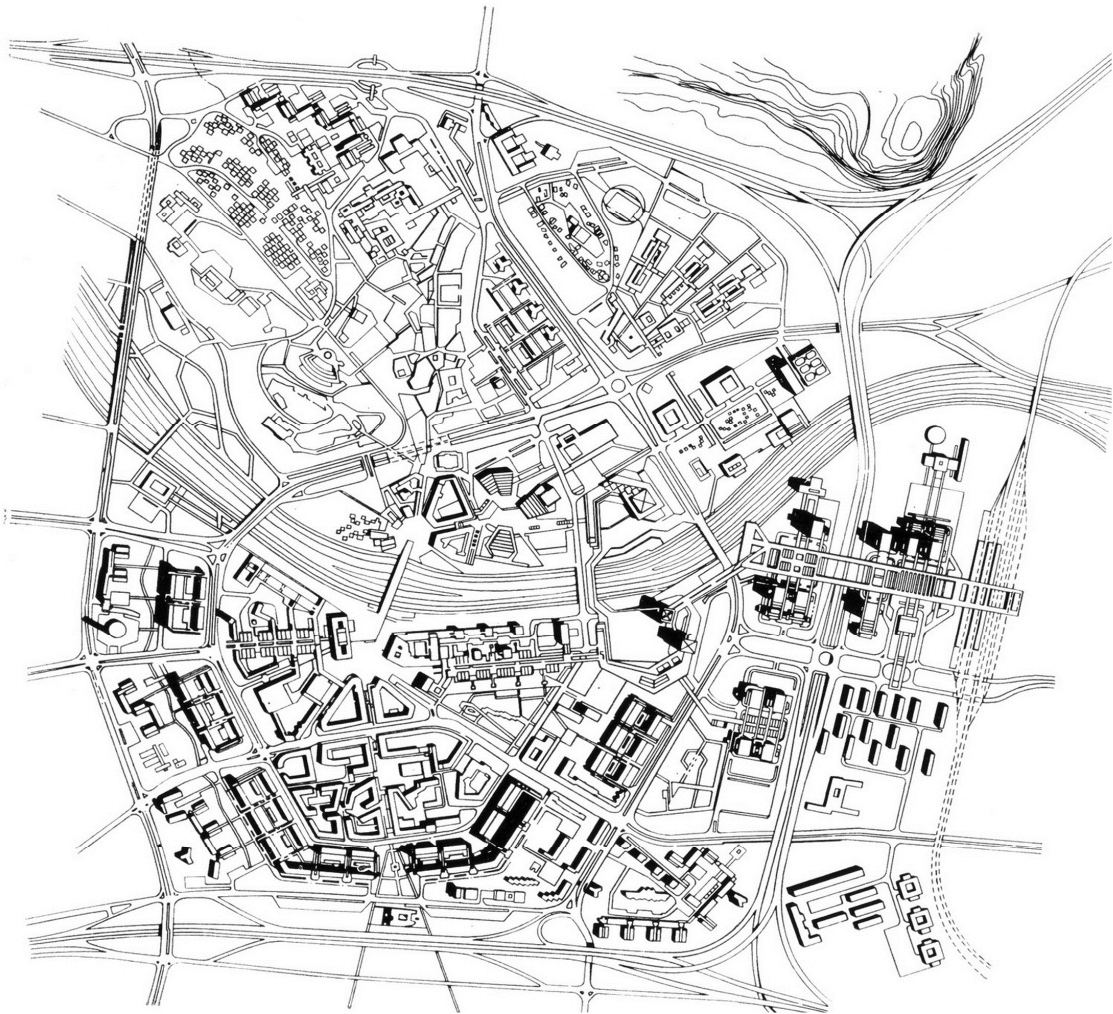
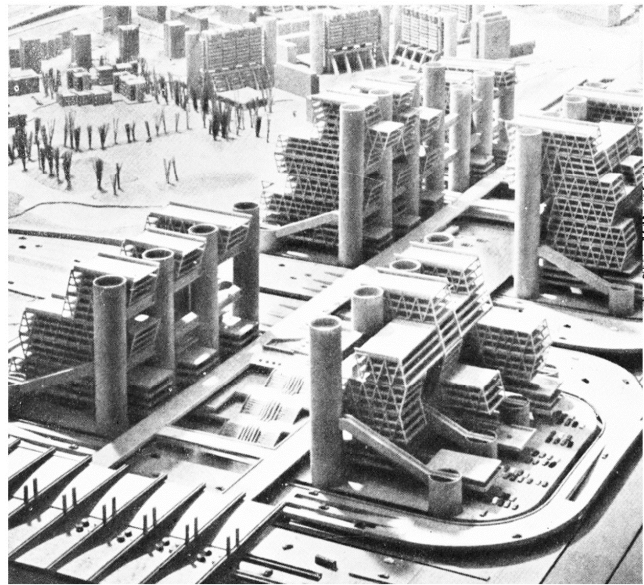
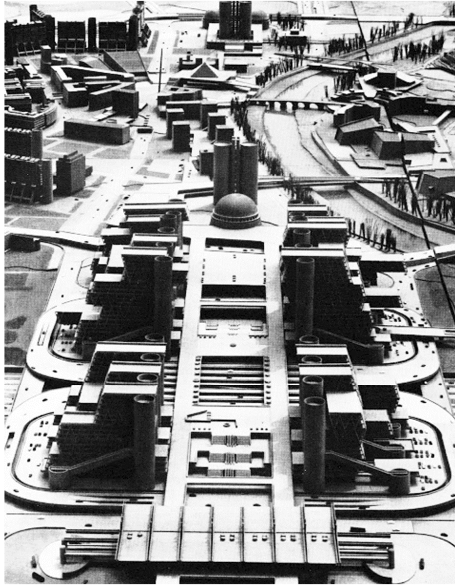

Рис. 1. "Міська Брама" як художній образ архітектурно-містобудівного ансамблю, розташованого у центральній частині м. Скоп'є, арх. К. Танге

Рис. 2. Коло ділянок нових майданів у схемі міського планування м. Києва ("Київське намисто")

Рис. 3. Символізація художніх образів міського середовища у схемі розміщення висотної забудови м. Києва

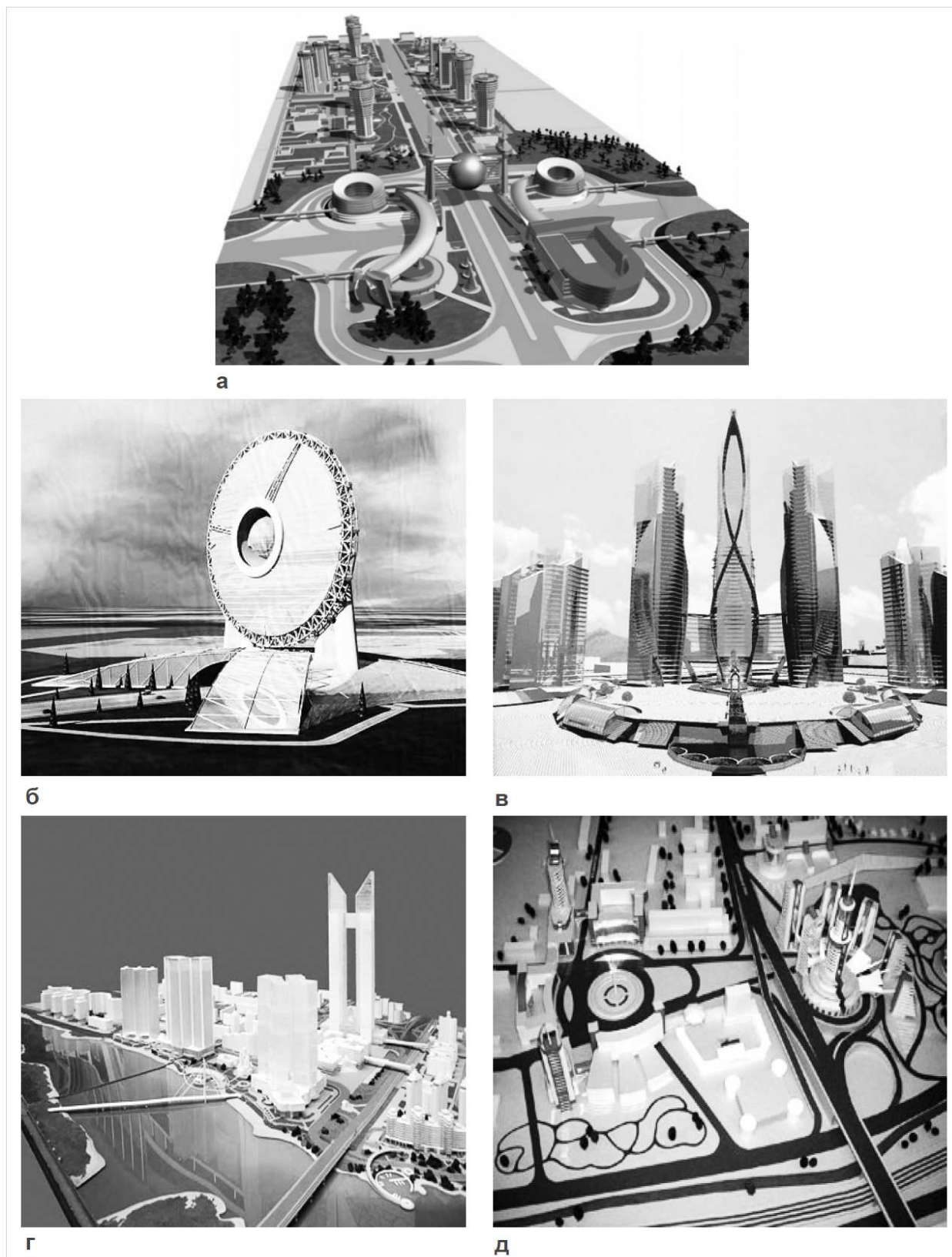
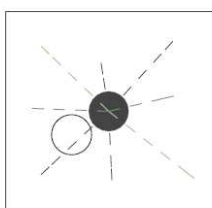
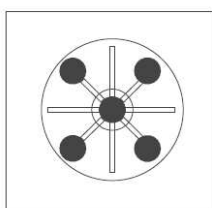

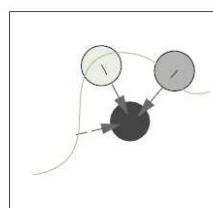
Рис. 4. Проектні пропозиції нових архітектурно-містобудівних ансамблів на в'їздах до м. Києва (за схемою розміщення висотної забудови):
а –будівля-шар на Житомирському в'їзді, арх. О. Слєпцов; б – будівля-годинник на Одеській площі, арх. С. Юнаков; в – висотний комплекс у районі Теличкі;
г - Дніпровський висотний комплекс; д – Либідський висотний комплекс, арх. бюро "Єжов"

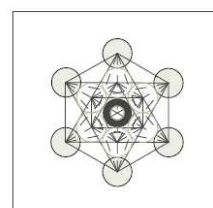
транспортно-
комунікаційний вузел

"багатогранність
кристалів"

історична
спадкоємність

"творчий полігон"

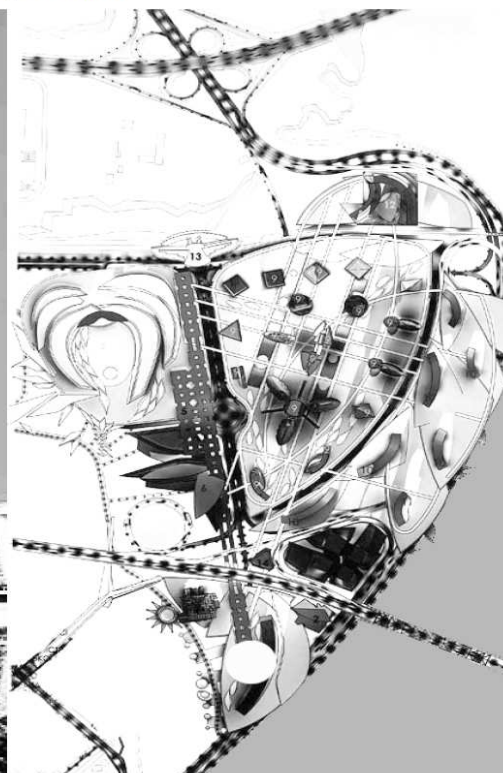

Рис. 5. Художній образ у проектних пропозиціях Сіті-центру на Рибальському півострові м. Києва

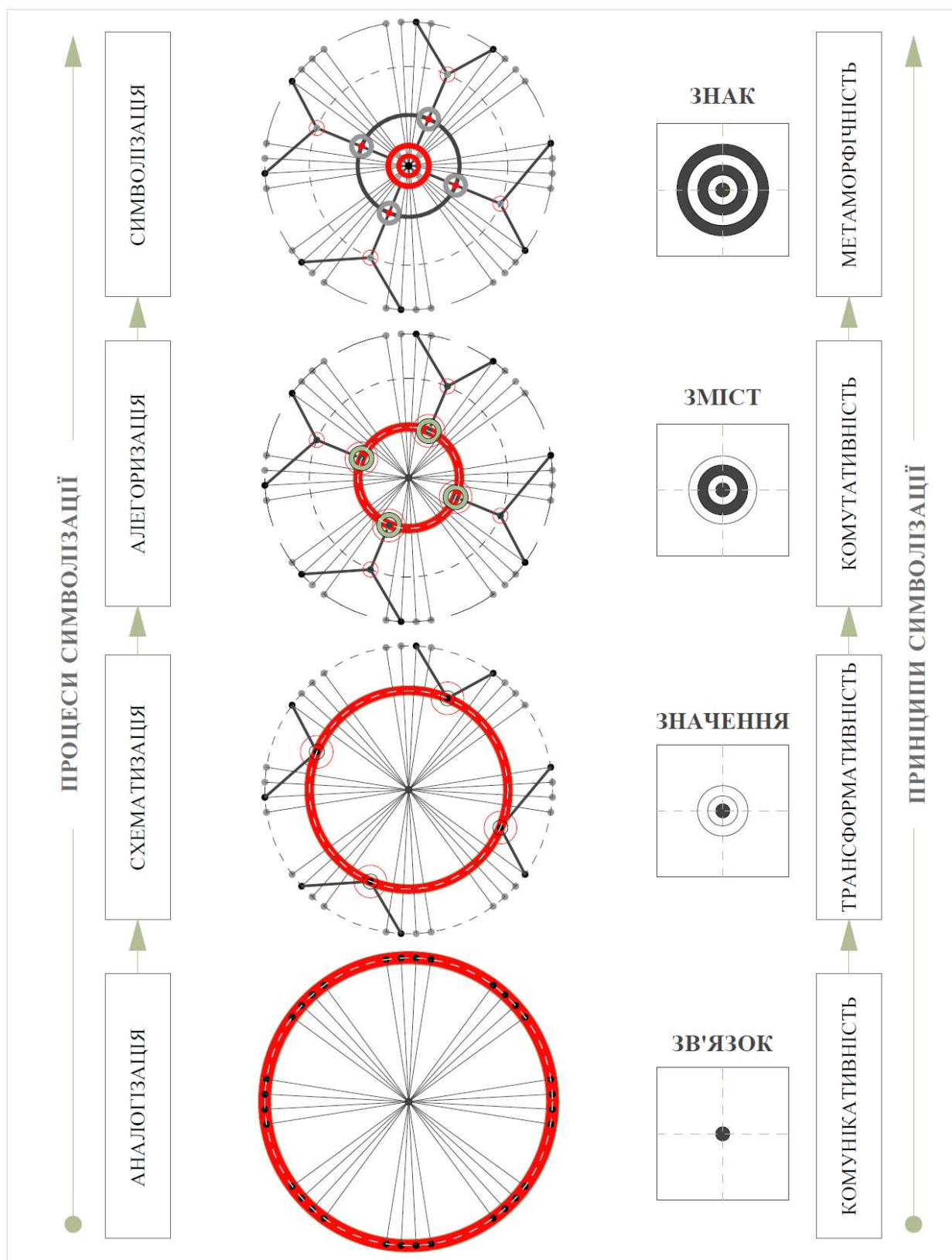

Рис. 6. Модель поступової символізації художнього образу міського середовища

СКЛАД ПРОЕКТУ

1. Ситуаційний план, м 1:5000, 1:10000
2. Генеральний план, м 1:500
3. Опорний план, м 1:500
4. Схема функціонального зонування (горизонтальна та вертикальна), м 1:2000, 1:1000
5. Схема руху транспорту і пішоходів (з зазначенням існуючих та нових зупинок громадського транспорту), м 1:2000, 1:1000
6. Схема озеленення (з урахуванням озеленення дахів), м 1:2000, 1:1000
7. Схеми пропорціонування (сітка пропорцій на додаткових схемах генплану, розгортках, фасадах), м 1:2000, 1:5000
8. Головні види об'єкта (фасади), м 1:200, 1:100
9. Розгортки по магістралі, м 1:500, 1:1000
10. Концепція (структурно-логічна модель символізації: текстова частина та ескізи)
11. Перспективні зображення.
12. Макет.

ПЛАН ТЕКСТОВОЇ ЧАСТИНИ ВИКЛАДЕННЯ КОНЦЕПЦІЇ

1. Специфіка території і комплексу. Містобудівний аспект.
 - 1.1. Обґрунтування оптимальності функціонального навантаження для обраного місця.
 - 1.2. Передумови формування містобудівного ансамблю, зв'язок із навколишнім середовищем (композиційні особливості: ступінь відкритості, домінування).
2. Функціональна структура комплексу.
 - 2.1. Ієрархічність зонування (співвідношення просторів, їх габарити, компактність, розосередженість тощо).
 - 2.2. Планувальна структура (обрання доцільної конструктивної схеми).
3. Екологічний та технологічний аспекти.
 - 3.1. Використання альтернативних видів енергії.
 - 3.2. Впровадження нових видів транспорту.
4. Естетичний аспект. Асоціативний висновок.
 - 4.1. Схема пропорціонування, ритмічні ряди на рівні генплану, розгортки з прилеглою забудовою включно, фасадів.
 - 4.2. Асоціативна назва комплексу («Міська брама», «Пасаж», «100лиця» і т.ін.). Ілюстрація прообразу, логотип.

Примітка. На проект виносять суттєві креслення концепції: схеми пропорціонування, малюнок прообразу, логотип або стилізацію первинного асоціативного об'єкта.

ТЕРМІНОЛОГІЧНИЙ СЛОВНИК

Алегорія – відповідає за формальну ідею художнього образу як поєднання його абстрактного і конкретного змісту, надаючи тілесності конкретиці аналогій і абстрагованості схем.

Алегоризація – пов'язана з індивідуалізацією архітектурно-художнього образу міського середовища на третьому етапі формування нових архітектурно-художніх образів шляхом залучення тілесних форм, для вираження абстрактного і відстороненого змісту схем.

Аналогія – засіб розширення і поглиблення художнього образу, відповідає за матеріальну основу побудови першообразів.

Аналогізація – процес і перший етап формування нових художніх першообразів міського середовища шляхом виявлення подібності і схожості з відмінними за змістом і формою предметами і явищами, які більш досліджені в інших розділах архітектури і містобудування, в інших галузях знань.

Архітектурно-містобудівний ансамбль – композиційно упорядкована просторова система, що включає будівлі, споруди, ландшафт, транспортні та пішохідні шляхи, що створена за єдиним композиційним задумом і відповідає високим художнім вимогам.

Міське середовище – складна багат шарова система, яка інтегрує в собі планувальну форму міста на глобальному рівні, вулиці і майдани, ландшафтну архітектуру і благоустрій території на макрорівні, будівлі і споруди на локальному рівні, міські монументи і скульптури на мікрорівні.

Символ – кінцева складова формування художнього образу, що підпорядковує аналогії, схеми й алегорії як визначальні зв'язки між абстрактною виражальністю і конкретно зображальністю архітектурно-містобудівних форм, в сукупності спрямованих на досягнення якісно нового художньо-естетичного рівня розвитку і довершеності міського середовища.

Символізація – творчий процес, спрямований на створення повноцінного художнього образу шляхом підпорядкування процесів проведення аналогій, визначення схем і алегорій, спрямованих на кардинальне оновлення першообразів міського середовища.

Схема – засіб образотворення, що відповідає за первинне абстрагування першообразів як джерела і першого кроку формування архітектурно-художнього образу.

Схематизація – процес і друга стадія формування нових архітектурно-художніх образів міського середовища, де відбувається узагальнення і абстрагування результатів проведення аналогій.

Художній образ – кінцевий результат переосмислення і поступового оновлення першообразів, їх схем та алегорій, до завершення і створення на цій основі багатозначного і складного, виражального і зображального знака-символа.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. *Тімохін В.О.* Основи містобудування: навч. посібник. – К.: ІЗМН, 1996. – 216 с.
2. *Тімохін В.О.* Архітектура міського розвитку. 7 книг з теорії містобудування. – К.: КНУБА, 2008. – 629 с., 158 іл.
3. *Шебек Н. М.* Гармонізація планувального розвитку міста: монографія. – К.: Основа, 2008. – 216 с.
4. *Основи дизайну архітектурного середовища: підручник / В.О.Тімохін, Н.М. Шебек, Т. В. Малік та ін.* – К.: КНУБА, 2010. – 400 с.
5. *Alexander Ch.* A New Theory of Urban Design. – Oxford University Press, 1987. – 251 p.
6. *Гидион З.* Пространство, время, архитектура / пер. с нем. З. Гидион. 3-е изд. – М.: Стройиздат, 1984. – 455 с.
7. *Мардер А.П.* Понятійно-теоретичні основи естетики архітектури [Текст]: автореф. дис. д-ра. арх. / Мардер Абрам Павлович; Київський державний технічний університет будівництва та архітектури. – К.: 1996. – 31 с.
8. *Шубович С.А.* Архетипы как фактор формообразования в архитектуре / С. А. Шубович; Гос. НИИ теории и истории архитектуры и градостроительства. Исслед. семинар "Язык и история". – К., 1999. – 24 с.
9. *Шубович С.А.* Мифопоэтическая модель мира в современной архитектурной науке / С.А. Шубович; Гос. НИИ теории и истории архитектуры и градостроительства. Исслед. семинар "Язык и история". – К., 1999. – 40 с.
10. *Азизян И.А.* Теория композиции как поэтика архитектуры. Текст. / И.А. Азизян, И.А. Добрицына и др. – М.: Прогресс-Традиция, 2002. – 568 с.
11. *Бычков В.В.* Прекрасное в эксплицитной эстетике / В.В. Бычков // Эстетика: учебник. – М.: Гардарики, 2002. – 556 с.
12. *Иконников А.В.* Художественный язык архитектуры / А.В. Иконников. – М.: Искусство, 1985. – 175 с.
13. *Основы формирования архитектурно-художественного облика городов / под ред. В.Н. Белоусова, Л.Н. Кулаги.* – М.: Стройиздат, 1981. – 192 с.
14. *Булах І.В.* Символізація художніх образів у містобудуванні / І.В. Булах // Наук.-техн. збірник: Містобудування та територіальне планування / Відпов. ред. М.М. Осетрін. – К.: КНУБА, 2014. – №51. – С. 24–30.

СПИСОК САЙТІВ

1. architector.ua
2. www.archdaily.com
3. www.abitant.com/posts/arhitektura/category
4. www.archplatforma.ru
5. www.archi.ru
6. www.arhinovosti.ru
7. www.arcspace.com

Навчально-методичне видання

СИМВОЛІЗАЦІЯ ХУДОЖНЬОГО ОБРАЗУ АРХІТЕКТУРНО-МІСТОБУДІВНИХ АНСАМБЛІВ НА ВІЇЗДАХ ДО НАЙКРУПНІШИХ МІСТ

Методичні вказівки
до виконання курсового проекту
для студентів спеціальності 7.06010203, 8.06010203
«Дизайн архітектурного середовища»

Укладачі: **Тімохін** Віктор Олександрович
Щурова Вікторія Анатоліївна
Булах Ірина Валеріївна

Комп'ютерне верстання *Т.І. Кукарєвої*

Підписано до друку 12.10.2016. Формат 60 × 84 1/ 16
Ум. друк. арк. 1,16. Обл.-вид. арк. 1,25.
Електронний документ. Вид. № 21/III-16.

Видавець і виготовлювач
Київський національний університет будівництва і архітектури

Повітрофлотський проспект, 31, Київ, Україна, 03680
E-mail: red-isdat@ukr.net, тел. (044)241-54-22, 241-54-87

Свідоцтво про внесення до Державного реєстру суб'єктів
Видавничої справи ДК № 808 від 13.02.2002 р.